

MONS

AZ IDEÁLIS VÁROS?

A várost formáló esznék és azok korlátai

MI által generált

Digitális élményekkel gazdagított vezetett túra,
amely segít másképp felfedezni a várost

Olvasd be ezt a QR-
kódot a túra hangos
verziójának eléréséhez.

Gyakorlati információk

Kiindulópont

Place du Bastion Vert, Mons, Belgium
(50°26'50.6"N 3°57'01.4"E)

Távolság és időtartam

Körülbelül 2 óra 30 perc gyalog,
egy 3,5 km-es útvonalon

Szükséges anyag

Legalább két főre egy internetkapcsolattal
rendelkező telefon, fejhallgató és kényelmes cipő.

Megoldások

A megoldások vagy a digitális
tevékenységben, vagy
a támogató anyagokban szerepelnek.

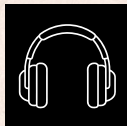

Biztonság

Mindig figyelj a körülötted lévő forgalomra,
különösen, ha keskenyek a járdák

A túra során végig
kövesd a zöld
jelzéseket, hogy
eligazodj.

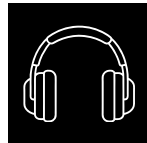
Minden megállónál
válaszd ki, hogy a
szöveget olvasod-e,
vagy a hanganyagot
hallgatod-e meg.

Ezt a QR-kódot is beolvashatod a
túra térképének megtekintéséhez,
de csak akkor, ha tényleg szükséged
van rá!

Új tekintet a városra

Elgondolkodtál már azon, hogyan nézne ki a te ideális városod? Nemcsak esztétikailag, hanem abban az értelemben is, milyen érzés lenne ott élni. Energiával teli, nyüzsgő hely lenne, vagy nyugodt és zöld? Kinek épülne? És kiket hagyna maga mögött?

A városok soha nem véletlenül alakulnak úgy, ahogy. Minden utca, épület és köztér egy döntés eredménye: politikai, gazdasági, társadalmi... Valaki döntött, valaki másnak pedig együtt kellett élnie ezzel a döntéssel.

A történelem során gondolkodók, építészek, vezetők és polgárok mind álmodoztak már a „tökéletes városról”. Néhány ilyen álom gyönyörű köztereket és életteli városrészeket adott nekünk. Mások viszont... nos, katasztrófákat. Mert az utópia és a disztópia közötti határ vékonyabb, mint gondolnád.

Ma nem turistaként vagy itt. **Városi nyomozóként** érkezél. A következő két és fél órában **Mons lesz az élő laboratóriumod**. Minden állomáson felfedezed, mi az, ami egy várost működtet – vagy éppen tönkretesz. Építészet, befogadás, hatalom, természet, kultúra... Itt semmi sem semleges.

Ezért séta közben kérdezd meg magadtól:

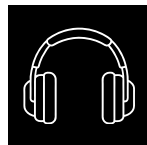
Milyen eszményt mutatnak nekünk?

Kinek szól, és milyen valóságokat hajlamos elrejtetni?

A te ideális városod itt kezdődik. Induljunk

1. állomás: Place du Bastion Vert

Milyen típusú lakhatás?

Mielőtt egy város turisztikai célpont, szép épületek gyűjteménye vagy gazdasági központ lenne, mindenekelőtt olyan hely, ahol emberek élnek. A lakhatás ezért az egyik alapvető pillére.

Most képzd el, hogy az 1970-es években állsz itt. Otthonok helyett főként elhagyott épületeket látnál. A garázsok és raktárhelyiségek fokozatosan átvették a mindennapi élet helyét. Mons egy alapvető városi kérdéssel szembesült: hogyan lehet visszahozni a lakókat, és újra élhetővé tenni egy városrészt?

Pierre Farla építésszel a város konkrét választ javasolt. Az egész tömböt lebontották és újjáépítették, szinte egy „városon belüli falut” hozva létre. A nagy, névtelen lakótömbök helyett a tervezők más víziót választottak: emberi léptékre tervezett lakóteret.

Nézz körül. Milyen jellegzetességeket vagy elemeket veszel észre ebben a városrészben?

A téglát megfizethetősége és melegsége miatt választották, de azért is, mert közvetlenebb, barátságosabb hangulatot sugallt. Az épületek magasságát tíz méterben korlátozták, a tetők közös, fordított V alakú formát követtek, a lakások hasonló arányokat kaptak, és minden épületben átjárókat alakítottak ki.

Középen, közvetlenül az épületek mögött találod a „Place de la Grande Pêcherie”-t. Kis városi agorának szánták: olyan térnek, amely ösztönzi a találkozásokat és a mindennapi társas életet. Ez a kis tér, a „Bastion Vert”, ugyanezt a szellemiséget követi. Több mint húsz év munka után körülbelül 600 szociális bérlakás fogadta újra a lakókat a városrészben.

Ma a helyiek meglehetősen egyöntetűen sikeresnek tartják ezt a projektet. Nem csupán új, megfizethető lakásokat hozott létre. Visszaadta a környék lelkét.

Ez a „Messine-tömb” arra emlékeztet, hogy a lakhatás megtervezésének módja befolyásolja, hogyan találkoznak, mozognak és érzik otthon magukat az emberek. Ma a városok és az egyének továbbra is új lakhatási modelleket keresnek, a szövetkezeti lakhatástól az ökofalvakig, és mind ugyanazt a kérdést teszik fel: milyen lakhatás tesz egy helyet nemcsak működőképpé, hanem valóban élvezetessé is?

A következő állomás nincs messze. Egyszerűen forduljatok a nagy piros fal felé, amelynek lépcsői az út túloldalán vannak.

Így is maradhatott volna: rejtve, elfeledve. De Mons 2015-ben Európa kulturális fővárosa lett, és ebből az alkalomból úgy döntöttek, hogy a „Függőkertet” helyreállítják. A hely minden nap nyitva volt, és az emberek nagyon lelkesek voltak érte. Igazi siker lett. Csakhogy eredetileg mindössze egy évre tervezték...

De ez a „varázslatos zöld sarok” túl fontossá vált a helyiek számára ahhoz, hogy eltűnjön.

Ezért a polgárok léptek, és maguk vették át a kert működtetését. Ezért ha az előbb megpróbáltatok bemenni az ajtón, valószínűleg nem jártatok sikerrel: a kert csak vasárnaponként nyit ki, és teljes egészében önkéntesek működtetik.

De semmi gond, ismerünk valakit, akinél van kulcs.

Ha megtalálod, beengednek egy rövid bekukkantásra.

Olvasd be a QR-kódot, és keresd meg a kulcsot a zseblámpával. Ha megtaláltad, koppints rá, hogy bejuthass a kertbe, és várj egy kicsit, amíg betölt.

Ez a rejtett tetőkert egy sokkal nagyobb kihívásra nyit ablakot: hogyan lehet egy sűrű, történelmi várost valóban zölddé tenni. Nincs hely arra, hogy egyszerűen erdőt ültessenek vagy hatalmas parkot hozzanak létre a központban. Mons ezért többféle megközeléssel próbálkozik.

Mielőtt továbbmennének a következő állomásra, **olvasd be a QR-kódot**, ha kíváncsi vagy, hogyan próbál **Mons zöldebbé válni**.

Amikor a függőkerttel szemben állsz, kövesd a jobb oldali utat. Sétálj a Nervienne tér végéig, majd fordulj balra. Jobb oldalon látni fogsz egy sárga épületet.

3. állomás: A közfürdő és zuhanyzó

Tiszta város

Mikor gondolkodtál utoljára a tisztaságról? Bűzös utcák, földön heverő szemét, kutyapiszok – mind találkoztunk már ilyen kellemetlen helyzetekkel egy-egy városban. És mi a helyzet az emberek higiéniájával? Mindig magánügy volt?

Előtted egy 1908-ból származó épület ad választ.

Egykor ez volt Mons nyilvános fürdője és zuhanyzója. Olyan hely, ahová munkáscsaládok jártak mosakodni. Vajon ez a város nagylelkű gesztusa volt? Nos... nem igazán. Inkább számítás: a tiszta munkás egészséges és termelékeny munkás. A tiszta városrész pedig megvédi a környéken élő tehetősebbeket.

Ez volt a higienizmus kora, egy olyan mozgalomé, amely a 19. század végén végigsöpört az európai városokon, egy központi meggyőződéssel: a társadalmat a tisztaság ellenőrzésén keresztül is lehet irányítani. Nemcsak a fizikai tisztaságon, hanem a társadalmi és városi tisztaságon keresztül is. Mons még egy Tartományi Higiéniai és Bakteriológiai Intézetet is épített a közelben. Kicsit távolabb láthatod, a körút másik oldalán: a másik sárga épület az.

Rejtvény: Az épület homlokzatán különböző tudósok neveit olvashatod. Mi a közös bennük? Mindannyian valami paradox dologról váltak híressé: minél sikeresebbek voltak, annál kevésbé vették észre őket az emberek. Milyen orvoslást gyakoroltak?

Egyébként tudtad, hogy a város legradikálisabb tisztítási akciója sokkal tovább ment a szappannál...?

Ha alaposan megnézed Mons térképét, találsz egy „Rue du Rivage” nevű utcát, vagyis Folyópart utcát. Miért ez a név? Mert a „La Trouille” egykor egyenesen Mons szívéen folyt keresztül. Malmokat hajtott, kerteket táplált, egész városrészeket formált. Kolostorok, kórházak, nemesi rezidenciák épültek köré. La Trouille maga volt ez a városrész.

De áradásokat is okozott. Búzlótt. Az emberek, köztük a „Rue de Bouzanton”-on működő katonai kórház is, ebbe dobták a hulladékot. Ezért 1872-ben a város elitje úgy döntött, hogy az egész folyót a várostól délre tereli. La Trouille eltűnt Mons-ból. Csak néhány utcanév, például a „Rue de la Trouille” maradt utána, mint egy heg.

Egy város úgy döntött,
hogy egy folyó kényelmetlen.
Ezért eltüntette.

Emlékszel még az első állomásnál látott üres házakra? Nem véletlenül hagyták el őket. Amikor a folyót kiszorították a városközpontból, azokat a kézműveseket is kiszorították, akiknek az élete a víztől függött...

Ez a történet nemcsak a múltról szól. A városok ma is úgy alakítják át magukat, hogy eltávolítsák azt, ami rendetlennek, piszkosnak, kényelmetlennek vagy egyszerűen zavarónak tűnik. Ez egy fontos kérdéshez vezet: amikor **egy város úgy dönt, hogy „rendet tesz”, valójában kinek teszi?** Mert a tisztaság soha nem csak a piszokról szólt.

Városi nyomozó kihívás

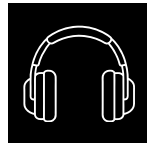
Tartsd nyitva a szemed, miközben ma Mons-ban sétálsz. Az épületek sarkaiba rejtve megtalálod a 19. század egyik legkreatívabb megoldását az utcai higiénia: az „empêche-pipi”-t. Szó szerint: „pisiakadály”, egy kis, ferde szerkezet, amelynek egyetlen nagyon konkrét célja volt: biztosítani, hogy bármit is céloznál a falra, az egyenesen visszakerüljön rád. Hatékony. Mons-ban 40–50 ilyen található, és több mint egy évszázad után is csendben végzik a dolgukat.

Menjetek vissza azon az úton, amelyen jöttetek, és álljatok meg a Nervienne téren, amelyen az előbb áthaladtatok.

4. állomás: Place Nervienne

Milyen hely jut a szegénységnek? (1)

Mons déli részén állsz. Nézz körül. Milyen városrésznek tűnik ez számodra? Tehetősnek, szerényebbnek? És ez a nagy piros épület – szerinted mi lehet?

Lehet, hogy meglepődsz... Még mindig a Messines városrészben vagyunk, az „alsó városban” a szó minden értelmében. A dombtető alatt fekszik, ahol a szebb városrészek és a hatalmi helyek találhatók. Egykor a La Trouille folyó szelte át, és itt összpontosultak a kellemetlen szagú mesterségek, valamint a kevésbé tehetős lakosság.

Ez a hely régóta kapcsolódik a gondoskodáshoz és a jótékonyasághoz is. A közelben a Szegény Nővérek Kongregációja generációk óta támogatja az időseket és a kiszolgáltatott embereket. És az előttünk álló épület? Egymás után volt árvaház, menedékház, 2024 óta pedig a CPAS, vagyis a Szociális Jóléti Központ működik itt, ahová a rászorulóknak segítséget kérni érkeznek.

Korábban e szolgáltatások egy részét „Bureau de la bienfaisance”-ként, a város Jótékonyasági Irodájaként ismerték, közelebb a történelmi központhoz. Hivatalosan a költözés célja az volt, hogy „nagyobb méltóságot kínáljanak a dolgozóknak és az ellátottaknak”. De mit gondolsz? Több méltóság vagy elrejtett szegénység?

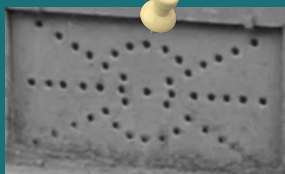

Mielőtt továbbmennél, nézd meg alaposan ezt a nemrég felújított teret. Jegyezd meg magadban, később szükséged lesz rá. Hívogató? Megállnál itt leülni, beszélgetni, időt tölteni, vagy lefeküdnél élvezni a belga napot?

Városi nyomozó kihívás

A következő állomás felé tartva tartsd nyitva a szemed, és próbáld meg elsőként észrevenni ezt.

Milyen színű?

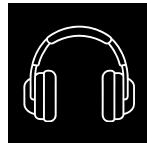
Ha megtalálod, az azt jelenti, hogy ott sétálsz, ahol egykor a „La Trouille” folyó haladt át a városon.

A következő állomás kicsit messzebb van. Menj a piros épület, vagyis a CPAS bal oldalán futó utcán, amikor szemben állsz vele. Ezután kövesd a térképet.

4'. állomás: Place Franklin Roosevel

Milyen hely jut a szegénységnek? (2)

Az utca végén láthatod az új vasútállomást, amelyet a híres spanyol építész, Santiago Calatrava tervezett.

Az építkezés 2010-ben kezdődött, és 2015-re kellett volna elkészülnie, de jóval tovább tartott a vártnál, így az átadás végül... 2025-ben történt meg.

Először nézd meg kívülről az épületet.

Ezután olvasd be a QR-kódot, hogy képet kapj arról, hogyan néztek ki a korábbi vasútállomások, és hogyan néz ki belülről a jelenlegi.

Talán már jártál ott korábban, de vajon szántál-e valaha időt arra, hogy igazán megnézd, amikor éppen a vonatod után rohantál?

Mit gondolsz róla?

Oszd meg az első benyomásaidat a csoporttal.

A vélemények erről az állomásról nagyon megosztottak. Modern, harmonikus, építészetileg látványos – vagy teljesen idegen egy középkori városban, drága, késedelmes és nehezen használható?

Erre a kérdésre nincs objektív válasz, de az biztos, hogy ez a vasútállomás sokféleképpen „megoszt”.

Végezzünk egy rövid gyakorlatot, és vegyünk fel egy másik szemüveget. Képzeld el, hogy hajléktalan vagy. Hideg van, esik az eső, és ma éjszaka nincs hová menned.

Az első hely, ami eszedbe jut, a vasútállomás. Belépsz a főcsarnokba, és körülnézel. Milyen érzés?

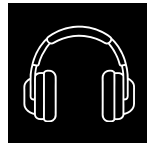
Ez valószínűleg nem véletlen. Neve is van: ellenséges építéset. Egyes városi tervezési megoldások kifejezetten azt célozzák, hogy bizonyos emberek – többnyire hajléktalan emberek – a lehető legkényelmetlenebbül érezzék magukat, és továbbálljanak.

És ez nem áll meg az állomás ajtajánál. Tartsd magadon ezt a szemüveget, miközben Mons központján sétálsz, és mindenhol elkezdjed majd észrevenni. A Grand Place-en néha látható ívelt, rövid padok. A boltok közelében és itt, közvetlenül a társaskáptalani templom előtt ritkán elhelyezett padok. Az épületeken lévő hajléktalanellenes szerkezetek, amelyeket néha maguk az egyes lakók szerelnek fel, ahogy például a rue d'Havré művészeti galériája előtt is látható.

Ez egészen más, mint amit a „Place Nervienne”-en láttál, a városközponton kívül, igaz?

→ Tovább lépési lehetőség... (opcionális)

És ez túlmutat a bútorokon és az épületeken. Mindezek a részletek egy tágabb folyamat részei, amely az elmúlt években alakította Mons-t.

A városban a közbiztonság érzetéről gyakran beszélnek a nyilvános vitákban, és sok helyi politikus ezt a kérdést a hajléktalan emberek városközponti jelenlétéhez kapcsolja.

Ennek eredményeként az évek során több intézkedést vezettek be a köztér szabályozására és a biztonságérzet javítására. A gyakorlatban ez ahhoz vezethet, hogy a hajléktalan embereket arra ösztönzik, hogy távolodjanak el a központi területektől.

A „ZAVARÓ MAGATARTÁSOKRÓL” SZÓLÓ RENDELET

2014-ben Mons belvárosában kijelöltek egy külön zónát, ahol a rendőrség bármikor közbeléphet, eltávolíthatja a rendbontókat, és közigazgatási őrizetbe vételt is alkalmazhat.

A rendelet hivatalosan az „agresszív kéregetés” visszaszorítását célozta.

MEGLEPŐ KÉRDÉSEK

2017-ben Mons városának megelőzési szolgálata felmérést készített a belvárosi üzletek biztonságérzetéről.

Az üzlettulajdonosokat néhány kérdés meglepte:

- Bizonytalannak érzi magát hajléktalan emberek jelenlétében?
- Előfordult már, hogy hajléktalan emberek zavarták Önt?

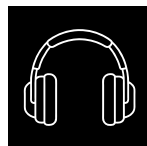
És te...

Ha ideális várost tervezhetnél, a városi élet mely részeit helyeznéd a középpontba... és melyeket vinnéd szem elől? Létezhet-e ideális város úgy, hogy semmit sem rejt el?

Most menj a Szent Waltrudis-társaskáptalani templom mögé, és menj fel az utcán. Állj meg, amikor egyszerre látod a templomot és a harangtornyot.

5. állomás: A hatalom látképe

Az ideális város építése felülről – hatalmi szimbólumok és egymásnak feszülő eszmények

Nézz fel. Innen három olyan építményt láthatsz, amelyek évszázadokon át formálták Mons identitását: a Szent Waltrudis-társaskáptalani templomot, a harangtornyot és a dombot, ahol egykor a grófok vára állt. Három nevezetesség, különböző korszakokban épültek, mégis ugyanaz felé törekszenek: az ég felé. És egyik sem véletlenül.

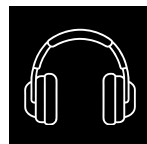
Olvasd be a QR-kódot, hogy felfedezd Mons e nevezetességeinek történetét. Tudd meg, hogyan testesítenek meg egymással versengő elképzeléseket az ideális városról. Minden új fejezetet egy kérdés megválaszolásával oldhatsz fel.

Sétálj egy kicsit a park mentén, a „Rue de la Poterie”-n. Fordulj be az első kis utcán jobbra, majd az utca végén balra. Menj tovább egyenesen, amíg meg nem látod a színes burkolatot.

6. állomás: Rue des Fripiers

Város, amelyet a polgárok alakítanak

Néhány perce felfelé néztünk. Most nézz lefelé. 30 000 macskakő, mind kézzel festve. Ez az utca egy Belgium leginkább Instagram-kompatibilis helyeiről szóló könyv borítóján is szerepelt. Gondolhatnád, hogy okosváros-projekt volt: gondosan megtervezve, bizottságokkal jóváhagyva, városi pénzből és alvállalkozókkal... Egyáltalán nem.

Egy nővel és egy problémával kezdődött. 2019-ben az utca túloldalán felújítottak egy épületet, és a „Rue des Fripiers” keskeny, koszos, sáros lett. Françoise Charlier, egykori tanár, művész és a közeli „Les sentiers de Charly” galéria tulajdonosa kreatív szemmel nézett erre a szellemutcára. Mi lenne, ha javítanának a helyzeten? Mi lenne, ha... művészettel vinnének örömet ide?

Nem várta meg a várost. Csak azt kérte az önkormányzattól, hogy tisztítsák meg a macskaköveket. Egy cég festéket adományozott, egy támogató pedig személyes kapcsolaton keresztül érkezett. Így állt ott egy tavaszi reggelen négy barátjával, ecsettel a kézben, készen arra, hogy kifestenek egy utcát.

Néhány napon belül valami váratlan történt. Elterjedt a hír. Megjelentek a szomszédok. Idegenek kértek ecsetet. Ami eredetileg kis baráti projektnek indult, városrészi mozgalommá vált. Három hónapon át festettek, éjszakai alkalmakat is beleértve.

Nem volt mindig könnyű. Néhány utcabeli bolt tulajdonosa eleinte vonakodott. Másoknak nagyon konkrét elvárásaik voltak: „csak a homlokzatokkal párhuzamos vonalak!” Mindenki elképzelését beépíteni úgy, hogy az utca mégis egységes maradjon – ez önmagában is projekt volt.

De nézd meg most. A helyiek visszatértek egy utcába, amelyet korábban elhagytak. Megjelentek a turisták, telefonnal a kézben. Más utcák is másolni akarták a modellt. És azok, akik azon a tavaszon ecsetet fogtak, még ma is visszajönnek, hogy megmutassák „a saját macskakövéket”.

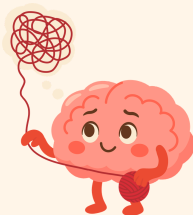
Egyetlen ötlet elég volt ahhoz, hogy egy elfeledett mellékutca olyan helyé váljon, amelyhez az emberek kötődnek. Olyan helyé, amely kicsiben, de valóságosan az övék. Mert a várost nemcsak építészek és választott tisztségviselők építik. Néha elég hozzá egyetlen ember, aki ránéz valamire, ami elromlott, és úgy dönt, hogy jobbá teszi.

Kíváncsi vagy, hogyan nézett ki, amikor a polgárok festették az utcát? **Akkor olvasd be a QR-kódot, és nézd meg a képgalériát.**

Gondolatébresztő

30 000 macskakövet festettek ki... ezt a számot senki sem tudta, amikor belevágtak. Françoise maga is elismeri: ha ezt az elején tudták volna, lehet, hogy a projekt soha nem valósul meg.

Néha a legnagyobb dolgok éppen azért készülnek el, mert senki sem állt meg előtte számolni. Mert valaki egyszerűen mert álmodni arról, milyen lehetne egy utca vagy egy város. És amikor már elindulsz, rájössz, hogy az akadályok, amelyektől féltél, soha nem is voltak olyan nagyok, mint amilyennek tűntek. A város nyitottabb a változásra, mint gondolnád. Csak kell valaki, aki hajlandó másként elképzelni.

Ha indíthatnál egy kezdeményezést a városod fejlesztésére, mi lenne az, és miért? **Olvasd be a QR-kódot, és oszd meg a válaszodat a digitális falon.**

Menjetek vissza a főutcára, a rue de la Chaussée-ra, és haladjatok egyenesen, amíg fordulnotok kell. Ezután menjetek be a bal oldali utcába. Elérkeztek a főtérré.

Városi nyomozó kihívás – Mobilitás

Kíváncsi vagy, hogyan nézett ki régen a Grand Place? Akkor próbáld meg kevesebb mint egy perc alatt kirakni ezt a puzzle-t. Először koppints arra a darabra, amelyet mozgatni szeretnél, majd arra a helyre, ahová kerülnie kell.

Sok szerencsét!

A belvárosi mobilitás sokat változott az idők során: ma már sok utca gyalogosoknak van fenntartva.

Ahogy látod, a Grand Place már nem parkoló, de egy út még mindig átvág rajta. Ugyanakkor gyakran napirendre kerül az a gondolat, hogy a teret teljesen gyalogossá tegyék. Lehet, hogy egyszer a Grand Place mai képe az úttal együtt már csak a múlt archívuma lesz!

Keljetek át a Grand Place-en, és menjetek be a jobb oldali utcába, a Rue du Miroir-ba. Az utca végén forduljatok balra, és álljatok meg a szobor előtt, a templom mellett.

7. állomás: II. Lipót szobra

Milyen viszonyunk legyen a múlthoz?

Előtted egy kőből faragott férfi áll. Magasan, előre nézve, szinte természetesen, mintha mindig is ide tartozott volna.

II. Lipót. A belgák királya 1865 és 1909 között, és évtizedeken át a „Kongói Szabadállam” személyes „tulajdonosa”, ahogy ő nevezte magát. Ez egy Belgium méreténél körülbelül nyolcvanszor nagyobb afrikai terület volt, ahol emberek millióinak földjét kizsákmányolták, testüket megcsonkították, életüket pedig a profit nevében pusztították el. Becslések szerint akár 10 millió ember is meghalhatott a Kongói Szabadállamban az uralma alatt. Ez az európai gyarmati történelem egyik legsötétebb fejezete.

És mégis, ez a szobor még mindig itt áll Mons központjában.

Nem mindenki ért egyet abban, mit kellene kezdeni vele.

Olvassátok el a különböző helyiek valódi vallomásait, és osszátok meg a véleményeteket a csoporttal.

"A szobrok lerombolása
önmagában semmit nem
oldana meg. Beszélgetésre
van szükség. Beszélni kell
arról, ami fáj"

"Sértve éreztem magam, és dühös
voltam. Megtapasztaltam a
rasszizmust, és véleményem szerint
ezek az emlékművek a diszkriminációt
képviseleték, ezért el kellene távolítani
őket a közterekről"

"II. Lipót Belgium ikonikus
alakja, akit nem lehet
egyszerűen kitörölni."

A szobrok köztereken állnak, a
közterek pedig az
állampolgárokhöz tartoznak.
Ezért nekik kell eldönteniük, mi
történjen velük.

A város más pontjain már történt változás. Néhány száz méterre innen, az UMONS-on egy hallgató, aki az afrikai származású diákok szóvivője volt az egyetemen, 2020-ban petíciót indított Lipót mellszobrának eltávolításáért az egyik egyetemi épületből, és... sikerrel járt. Néhány ember, egy ötlet, egy állampolgári cselekedet, és a köztér megváltozott.

→ Továbblépési lehetőség... (opcionális)

1972 január 1-jén bezár a Terre Colliery, egy szénbánya. Véget ér a Borinage korszaka.

2006-ban a hadsereg ledönti a Tour Vedette-et, vagyis az egykori boussu-i bánya kéményét Mons tágabb térségében. Azt mondták, olcsóbb, mint fenntartani.

De a régióban élő emberek számára ez sokkal többet jelentett. Fedezd fel a vallomásaikat.

"Számomra az apámat jelképezte, aki a bányában dolgozott."

"Ez már nem az az élet, amelyet mi itt ismertünk. Nincs már nyüzsgés, nincsenek üzletek, és most már kémény sincs. Számomra ez volt a tájékozódási pont.." Angelo, aki 37 évig élt ott.

"Szomorú, hogy nem őriztük meg ezt a kiváltságot. Lehetőségünk lett volna megőrizni egy emléket, amelyhez többé soha nem lesz hasonlónk."

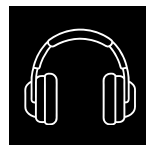
Két tárgy. Két nagyon különböző sors.
Az egyiket fájdalmas megtartani.
A másikat fájdalmas elveszíteni.

Tehát itt a valódi kérdés: ki dönti el, mire emlékezzen egy város? És kinek a számára?

Menjetek fel a templom mellett futó utcán, majd forduljatok jobbra a „Rue de Nimy”-re. Néhány méterrel később álljatok meg, amikor bal oldalon az U alakú épület előtt vagytok.

8. állomás: A bíróságok

Milyen hely jut az igazságszolgáltatásnak?

Most Mons bírósága előtt állsz. Valószínűleg már kitaláltad: ezen az állomáson az igazságosság kerül a középpontba. Bal oldalon maga az 1848-ban épült bíróság áll. Az utca másik oldalán a 2005-ös bővítménye. A két épület stílusa egészen más, igaz?

Nézz jobbra. „Üveg bőr egy acélszerkezeten” – gyakran így írják le. Ez az üveg bőr egyszerre folytatja a műemléki védelem alatt álló homlokzatot, és ki is emelkedik belőle.

Olvasd be a QR-kódot, nézd meg az 1. kártyán szereplő kérdést, és oszd meg a választ.

Ez az állomás két részből áll. Menj tovább egyenesen, és fordulj be a második utcán jobbra. Az utca végén fordulj balra, majd azonnal jobbra. Menj még néhány métert, és állj meg a bal oldali kapu előtt.

Ez az új igazságügyi komplexum, amely 2003 és 2007 között épült, Mons jogi intézményeinek nagy részét egy fedél alá hozta a városközpontban. Nézd meg a részleteket. A főhomlokzat a „Rue des Droits de l'Homme”, vagyis az Emberi Jogok utcája felé néz. Két vöröstéglás bejárati pavilon egykori katonai laktanyák maradványa. Az esküdszéki bíróság egy toronyban kapott helyet, amelyet úgy terveztek, hogy a közeli Tour Valenciennoise-ra utaljon. Belül a fő tárgyalóterem egy ügyes tükörrendszeren keresztül természetes fényt kap, amely a mennyezetről veri vissza a fényt – az igazság és az átláthatóság elegáns szimbólumaként.

Koppints az 1. kártya jobb oldalára – vagy húzd el –, hogy megnézd a 2. kártyát, és válaszolj a kérdésekre.

Az igazságszolgáltatás másik szimbóluma Mons börtöne. Egykor a domb tetején, a volt grófi várban állt – és korábban láttuk, milyen szimbolikus volt, hogy oda helyezték. Később a város északi részére, a városfalakon belülrre költöztették. Ma a börtönök túlzsúfoltsága és a régi épület rossz állapota miatt hivatalosan azt tervezik, hogy a börtönt még távolabbra, a város szélére, Obourg-ba viszik. Emlékezz arra, hogy ezzel szemben az összes bíróságot összegyűjtötték, és visszahozták a városközpontba.

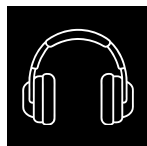

Fedezd fel a 3. kártyát, és válaszolj a kérdésekre. Ha végeztél, gyűjjetek kis csoportokba, és válaszoljatok a 4. kártya kérdéseire.

A következő kereszteződésnél fordulj balra. Állj meg a murál előtt.

9. állomás: Rue des Arbalestriers, Ufocinque street art alkotása

Nyitott város

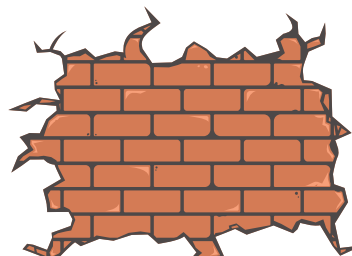

Nézd meg ezt a murált. Szerinted mi állt itt a múltban? A művész, Ufocinque, hagyott neked egy nyomot... És mi vesz körül most?

Pont azon a vonalon állsz, ahol egykor Mons véget ért. Ahol a város azt mondta: „ezen túl már nem tartozol ide”. Mons története nagy részében falakkal körülvett város volt. Képzeld el. Hatalmas fal. Éjszakára záródó kapuk. Örök, akik eldöntik, ki léphet be, és ki marad kívül. Mons évszázadokon át erődtített város volt. A biztonság elválasztást jelentett. Az ideális város védett város volt.

A 18. századra Mons fulladozott. Túl sok ember élt a falakon belül, rossz volt a higiénia, korlátozott a közlekedés. A falak, amelyek egykor kívül tartották a veszélyt, már csapdába zárták a várost. II. József császár elrendelte a lebontásukat. Nem azért, mert a város biztonságosabb lett, hanem mert megváltozott az „ideális város” elképzelése. Az egészség, mobilitás és terjeszkedés fontosabb lett, mint a védelem.

A falak eltűntek, de nyomuk megmaradt. A Mons-t körülvevő mai körutak szinte pontosan a régi sáncokat követik. A határ megmaradt, csak átalakult.

Mons hirtelen levegőhöz jutott. Új iskolák, kórházak, infrastrukturális elemek és elegáns házak jelentek meg a körutak mentén. A város belépett a modernitásba. A nyitás pedig folytatódott a „Grand Prés” terület létrehozásával: egy „város a városon kívül”, ahol a vasútállomás híd szerepét tölti be a történelmi központ és az új városi terület között, bevásárlóközponttal, konferenciaterekkel, laboratóriumokkal...

Olvasd be a QR-kódot, nézd meg az idővonalat, hogy jobban megértsd a város fejlődését, majd teszteld a tudásodat!

Pozitív oldalai ellenére ez a fejlődés kérdéseket és aggodalmakat is felvet. Mert egy város megnyitása az egyensúlyát is megváltoztatja. Ahogy a tevékenységek kifelé mozdulnak, a történelmi központ átalakul. A kis helyi üzletek fokozatosan eltűnnek, gyakran nagyobb márkák és üzletláncok váltják fel őket. Mons-ban sok helyi ma is nosztalgiával beszél a „Passage du Centre”-ről, amely egykor élénk galéria volt mozik, kávézók, éttermek és üzletek sorával, majd 2020-ban bezárt. A város tovább növekszik, mégis néha úgy tűnik, a szíve kicsit csendesebb.

És ez a „nyitott” város gondolata túlmutat a fizikai téren. Mons egyre több látogatót is vonz, különösen azóta, hogy 2015-ben Európa kulturális fővárosa lett. De ez a siker felvet egy kérdést, amelyet néhány helyi is megfogalmaz...

A Doudou, vagyis a helyi folklór, amelyet egykor gyerekként családdal, szomszédokkal és ismerős arcokkal éltél meg, lassan turisták számára kihagyhatatlan eseménnyé vált – miközben továbbra is formálja a helyi identitást.

Egy város megnyitja magát, hogy levegőhöz jusson, befogadjon és fejlődjön, de minden nyitás változtat az identitásán. Mons, mint sok mai város, emlékezet és átalakulás között tanul élni. Minden utca egykor határ volt, minden hagyomány folyamatosan változik. Talán az ideális város nem zárt és nem is teljesen nyitott, hanem olyan hely, amely újra feltalálja magát, miközben emlékszik, honnan jött.

Ha a murál előtted van, fordulj jobbra, és menj tovább az Arbalestriers utcán. Fordulj a „Tour Valencienne” előtt, kelj át a téren. Fordulj balra, menj be az első jobb oldali utcába, majd fordulj balra.

Városi nyomozó kihívás

A következő állomás felé keress két másik embert a csoportból, és beszéljétek meg:

1. A te ideális városodban van határ? Ha igen, milyen? Fal, park, körút, semmi? Miért?
2. Mit árulnak el a különbségek arról, ki hogyan gondolkodik biztonságról, szabadságról és odatartozásról?

10. állomás: A Mundaneum

A megosztott tudás városa

A séta során végig arra kértünk, hogy képzelj el az ideális városodat. Több mint egy évszázaddal ezelőtt Paul Otlet és Henri La Fontaine, az előtted álló Mundaneum társalapítói, már nagyon világos választ adtak erre a kérdésre.

Álmuk

Összegyűjteni, rendszerezni és megosztani az emberiség teljes tudását, hogy kölcsönös megértést, végső soron világbékét építsenek. Ez nagyratörőnek hangzik, de egy ma is használt könyvtári osztályozási rendszerhez vezetett. Emellett létrehozták a világ első „papíralapú internetét”: több millió archív kártyát a világ minden tájáról gyűjtött tudással.

Otlet arról álmodott, hogy a tudás révén elérhető a világbéke, ehhez pedig várost akart létrehozni. Egy „Cité Mondiale”-t, vagyis Világvárost. Ez bárhol lehetett volna a világon, de extraterritoriális és apolitikus lett volna. A csere és nemzetközi együttműködés központjaként működött volna.

Az ötlet megszállottsággá vált számára. Minden lehetőséget megragadott, hogy valóra váltsa: több versenyen is részt vett Genfben, Antwerpenben, Olaszországban, sőt az Egyesült Államokban is. Több építéssel is együttműködött, köztük Le Corbusier-vel, mert bármilyen eszmény hajt is, egy város létrehozása mindig térfoglalást jelent. Épületek létrehozását. Ahogy Otlet szokta mondani:

„Köveket rakni az eszmék köré.”

Sajnos ez az elképzelés soha nem kelt életre. A háború közbeszólt. A valóság közbeszólt. És talán az álom egyszerűen túl nagy volt ahhoz az időhöz.

A Cité Mondiale soha nem épült meg, de a tudás a város egyik kulcsfontosságú eleme. Az UMONS, vagyis az egyetem, szó szerint mindenhol jelen van. Karok, laborok, könyvtárak, intézetek szövődnek bele az utcákba, különösen a Place du Parc környékén. Kérdezz meg bármelyik helyit, mit szeret Mons-ban, és a „diákváros” minden alkalommal előkerül. Egy életteli város, ahol a tudás szabadon áramlik, és ahol különböző háttérű fiatalok osztoznak ugyanazon a téren. Ez nem pontosan a Cité Mondiale. De talán, csak talán, a szellemiségének egy kis darabja itt mégis tovább él...

Következő állomás: Hogy megtudd, hová kell menned az utolsó állomáshoz, oldd meg ezt a rejtélyt:

UMONS – 81327// *** – 203262319**

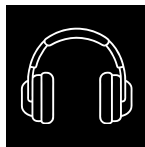

Menj tovább egyenesen,
amíg bal oldalon meg nem
látod ezt a logót.

11. állomás: A „P'tite Maison Folie”

Befogadó város

Megérkezünk a La P'tite Maison Folie-hoz, vagyis a Kis Örült Házhoz. Furcsa név, igaz? Olyan hely, amelyre vagy véletlenül találsz rá, vagy valaki mesél róla, aki nem tudja abbahagyni.

Lépj be – igen, ha nyitva van! –, és felfedezed a „46”-ot, vagy ahogy itt hívják, a „46 rue de Nimy”-t. Miért ez a becenév? Mert ez nem egyszerű helyszín vagy intézmény. Azoknak a mons-iaknak, akik ismerik, saját lelke van.

Egy egykori városi ház, a város szívében. Bent lehet nevetőjoga az egyik szobában, színházi próba a másikon, feminista workshop a bár mellett, hátul pedig valaki a közösségi kertet gondozza.

Üdvözlünk egy helyen, amelyet a polgárok hoztak létre, a polgárok számára.

A termék ingyen foglalható. A tevékenységek mindenki előtt nyitottak. A bárban kiszolgálod magad, és a pénzt bedobod a dobozba. Nincs nyugta, nincs tranzakció. Csak bizalom. A közönség olyan sokszínű, mint a programok: minden korból, háttérből és élethelyzetből érkeznek ide emberek, és legtöbbször ugyanazt mondják...

„Olyan, mint otthon.”

A „46” egyesületek találkozóhelye is. Sok rendszeres látogató mondja, hogy olyan kezdeményezéseket fedezett fel a saját városában, amelyekről korábban nem tudott – csak azért, mert belépett ezen az ajtón.

A „La Maison Folie” egyik jellegzetes lakója a L’Accorderie montoise, egy egyszerű ötleten alapuló egyesület: pénz helyett készségeket cserélni. Egy óra a te idődből egy óráért valaki más idejéből. Vízvezeték-szerelő zongoratanárral, grafikus szakáccsal... Nincs készpénz, nincs hierarchia, csak egymást segítő emberek.

De a „le 46” csak ideiglenes változat. A valódi La Maison Folie-t most újítyják fel. Egy egykori iskola alakul 4000 m²-es kulturális és állampolgári térré, a város tulajdonában, a Mars – Mons arts de la scène működtetésében. A cél? „Alternatív tér” létrehozása, ahol az állampolgári lét utópiája megvalósul.

De a „Le 46” néhány törzslátogatója aggódik.

Az új Maison Folie felújítyott, megtervezett és kicsiszolt lesz, ráadásul a városközponton kívül.

A „Le 46”-ot éppen nyersebb élei tették különlegessé: egy valódi ház, mindennek a közepén, egyszerűen nyitott ajtóval.

Vajon megmarad ez az „otthon vagyok” érzés egy nagyobb, fényesebb, hivatalosabb térben? Ezt még senki sem tudja...

Az utolsó városi nyomozó kihívás

Gazdasági rendszer pénz nélkül

opcionális, 6 vagy több résztvevő esetén

Ezen az állomáson megismerted a L'Accorderie Montoise-t és az általa képviselt alternatív gazdasági rendszert.

Most rajtad a sor!

Gondolj két készsége, amellyel rendelkezzel – próbálj olyasmire gondolni, ami mások számára is hasznos lehet –, és egy készsége, amelyet szívesen megtanulnál. Ezután beszéljess másokkal, és nézd meg, vannak-e kapcsolódási pontok. Élő bemutató arról, milyen érzés valójában egy cserealapú gazdaság!

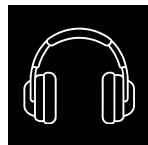

Psszt

Tudtad, hogy Mons-nak 2025-ig saját helyi pénze is volt, a „Ropi”, valamint saját helyi ajándékutalványai, a „Dragon d’Or”? Ezekkel a városon kívül lehetetlen volt fizetni.

Egy másik módja az alternatív gazdasági rendszerek támogatásának!

Záró gondolatok

Itt ér véget a sétánk, egy olyan helyen, amely merész ötletként, egy kis elképzelt utópiaként indult... és végül valósággá vált. Végül is nem az a hely az ideális város legjobb meghatározása, ahol az emberek otthon érzik magukat?

Mons-on keresztül nemcsak azt fedeztük fel, hogyan nézhet ki vagy milyen érzés lehet az ideális város, hanem azt is, milyen feszültségek állhatnak mögötte. Az ideális városnak nincs egyetlen meghatározása. Más korszakokban, más embereknek mást jelent. Ma ennek a lehetőségekkel teli világnak csak a felszínét kapargattuk. Mons esetében tovább vizsgálhatnánk a folklórban gyökerező erős helyi identitást, vagy a kultúra növekvő szerepét is: más módokat, ahogyan a város újra feltalálja magát.

De a városok nem változnak maguktól. Akkor változnak, amikor az emberek másként kezdik látni őket, és cselekszenek. Amikor elmész innen, képzelj el a saját ideális városodat. Nemcsak azt, ahol szívesen élnél, hanem azt is, amelyet te is alakíthatnál. Lehet ez egy egész város, egy városrész vagy csak egy utca. Mert az ideális város nemcsak az, amelyről álmodunk, hanem az, amelyet elkezdünk építeni – együtt, onnan, ahol éppen állunk.

Ezt a Bookletet az ELAN készítette az Empower Youth Explore Stories (EYES) projekt részeként.

Kapcsolat:

ELAN - European Literacy for All Network
Boulevard Sainctelette 39, 7000 Mons, Belgium

Website: <https://www.ela-network.eu/>

Email: literacy.forall.network@gmail.com

LinkedIn: European Literacy for All Network

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.